

KUNST

Nootdorp

ROUTE

Inhoudsopgave

	pagina
Voorwoord werkgroep	3
Twee ooievaars in een ei	4
Monument Arcen en Velden	5
Herdenkingsmonument	6
Hart met sleutels	7
Flap	8
Het getemde kalf	9
Sport en Spel	10
Liggend veulen	11
Geit	12
Remus	13
Plattegrond Kunstroute	14+15
De Slangendrager	16
St. Jozefbeeld	17
Kus de Kikker	18
Nest met vogels	19
Hurkend meisje	20
Heemskinderen	21
Twee kalfjes	22
Cipres op rots	23
Herinneringsteken voor overleden kinderen	24
Kidspagina	25
Overzicht kunstwerken	26
Colofon	27

Voorwoord

Beste inwoner van Nootdorp

We bezoeken vaak de meest bekende of juist meest afgelegen plekken in andere landen, maar wat kent u van uw eigen woon-omgeving? Het geitje, Flap of het jonge veulen komen u die bekend voor? Welk verhaal zit er achter deze beelden, door wie zijn ze gemaakt en wat is hun band met Nootdorp?

Tijdens het opstellen van het Leefbaarheidsplan 2015-2018 heeft de gemeente Pijnacker-Nootdorp vier speerpunten geïnventariseerd waarvan inwoners hebben aangegeven dat die belangrijk voor hen zijn. Deze speerpunten zijn samengevat in de thema's Groen, Schoon, Veilig en het vierde (gebundelde) thema Cultuur, Zorgzaam en Gezellig en zijn in het kader van Wijkgericht werken uitgewerkt door diverse werkgroepen. Nootdorpers willen meer gezelligheid in het centrum en meer aandacht voor cultuur. De werkgroep Cultuur, Gezellig en Zorgzaam waarin bewoners en organisaties samenwerken, heeft daarom het idee opgevat verhalen over Nootdorpsse beelden die Jessica Davilar tussen 2013 en 2015 in Nootdorp NU heeft beschreven, te bundelen in dit Kunstrouteboekje. Het idee hierachter is eens met andere ogen naar plekken te kijken waar u dagelijks langskomt.

De werkgroep biedt u dit Kunstrouteboekje graag aan. Ook aan kinderen is gedacht: achterin het boekje hebben zij hun eigen *Kids pagina* en bij elk beeld staat een speciale Kids vraag. De vragen betreffen beelden 1 tot en met 17. Beelden 18 en 19 staan op de begraafplaats Sint Janshof. We laten aan u als ouder de keuze of u deze locatie wel of

Zittend: v.l.n.r. Jessica Davilar, Josita Woesthof (SWOP), Ron Labordus (Nootdorp NU).

Staannd: Guus Maiburg, Leen Sinteur (wijkmanager), Esther de Wit (Het Taalhuis).

Afwezig: Younes el Mghari (Jongerenwerk), Amarins Komduur, Wim Lourens, Christian Jansen.

niet met uw kind(eren) wil bezoeken. Als de kinderen alle vragen hebben opgelost kunnen ze aan de hand van de antwoorden de puzzel oplossen die op de *Kids pagina* staat.

Namens de werkgroep
Cultuur, Gezellig en Zorgzaam,

Jessica Davilar

Nootdorp, december 2015

Werken

Twee ooievaars in een ei

Kunstenaar: Ineke van Dijk
Materiaal: Brons
Adres: Raadhuispad, Ds.C. Spoorlaan
Jaartal: 1989

Parmantig kijken de ooievaars om zich heen. Kunstenaress Ineke van Dijk (Stompwijk) herinnert zich de onthulling van het beeld als de dag van gisteren. “Het gepolijste beeld blonk in de zon. De kinderen mochten er op spelen. Dat was erg leuk.”

De inspiratie voor de ooievaars is afkomstig van de landelijke omgeving van Stolwijk waar de kunstenaress samen met haar man woont. Ooievaars komen daar veel voor, de kunstenaress heeft deze vogels zelfs verzorgd. Het beeld is sinds de onthulling veel

donkerder geworden doordat er door verwerking een patina (grijs-groene laag) op is gekomen. Van Dijk heeft ook een aanzienlijk grotere versie van de ooievaars gemaakt voor de Vereniging van Makelaars (NVM) in Nieuwegein. Dichterbij huis heeft de kunstenaress voor voormalig Vliegveld Ypenburg een bronzen oorlogsmonument gemaakt voor de herdenking op 10 mei 2000 met de titel ‘Overvallen, niet verslagen’. In het Amsterdamse theater Carré is het borstbeeld van Herman van Veen van haar hand. Ineke van Dijk exposeerde in verschillende West Europese landen, Amerika en Maleisië.

Wat vond de kunstenaress leuk toen het beeld onthuld werd?

Wist u dat Ineke van Dijk een bekende is van Jan Snoeck, de maker van Remus op het Paradeplein? Ze werkten samen in de werkplaats van TNO in Delft waar ze beelden maakten.

Monument Arcen en Velden

Kunstenaar: Onbekend
Materiaal: Keramiek, baksteen
Adres: Raadhuispad, Dorpsstraat 45
Jaartal: 1946

Dit keramieken beeld van een onbekende kunstenaar is in augustus 1946 door de gemeente Arcen en Velden (Limburg) geschonken aan de inwoners van Nootdorp voor het bieden van hulp gedurende de Tweede Wereldoorlog. Hun dankbaarheid voor de kleding, goederen en vee is letterlijk terug te vinden in de tekst aan de voorzijde van het beeld. Daarboven zien we het stads-wapen van het vestingstadje Arcen met zijn poort. Aan weerszijden zien we twee koeien en getroffen inwoners. Bovenaan vliegt een vredesduif. Aan de achterkant zien we mensen bepakt en bezakt onderweg met koffers, tassen en fiets. In het gemeentearchief van Venlo (waar Arcen nu onder valt) is nog correspondentie terug te vinden over de hulp-verlening door Nootdorp in 1945.

Welk dier zie je aan de linkerzijde van de voorkant van dit beeld?

Kunstenaar:	Onbekend
Materiaal:	Zandsteen, baksteen
Adres:	Zijgevel oude raadhuis Dorpsstraat 45
Jaartal:	1948

Tegen de rechterzijgevel van het oude raadhuis in de Dorpsstraat is in 1948 een herdenkingsmonument geplaatst. We zien een rechtopstaand zwaard met daaromheen een lauwerkrans, gemaakt van zandsteen. Helaas is de kunstenaar niet bekend. Daaronder staat geschreven: "Hier viel 8 september 1944 L. Brouwer, wachtmeester der Kon. Marech. Slachtoffer van Neerlands verzet tegen Duitse terreur".

Dit monument gedenkt Lubbert Brouwer die op deze plek werd gefusilleerd. Samen met anderen streed hij tegen de Duitse bezetter. Brouwer probeerde te verhinderen dat huizen in Nootdorp zouden worden afgebroken zodat de Duitsers het puin konden gebruiken om stellingen te verstevigen om de geallieerden tegen te houden. Uiteindelijk is zijn betrokkenheid bij deze actie hem fataal geworden. Uit respect voor zijn inzet en moed is Brouwer herbegraven op het nationaal ereveld in Loenen. Brouwer is 31 jaar geworden.

Wat hangt er om het zwaard?

Op 4 mei worden altijd bij dit herdenkingsmonument bloemen gelegd en een minuut stilte in acht genomen om slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog herdenken. Niet meer dan logisch gezien de risico's die zij hebben genomen om voor onze vrijheid te strijden.

Kunstenaar: Inwoners van Nootdorp
Materiaal: IJzer, metaal, natuursteen
Adres: Plantsoen Dorpsstraat 45
Jaartal: 1993

Hoe zal Nootdorp eruit zien in 2080? Zal de gemeente nog zijn huidige vorm hebben of zullen we onderdeel vormen van Den Haag of Rotterdam? Zijn we wellicht zelfs aaneengegroeid? Ons groene hart opgeslokt? Zullen we nog een eigen burgemeester hebben of is er dan wellicht een heel andere bestuursvorm gekozen?

Archeologen en geschiedkundigen van de toekomst zullen in dat jaar in elk geval in staat zijn een kijkje terug in de tijd te nemen en te zien hoe het er in 'ouze' tijd aan toeging. Hoe? Door in de archieven terug te vinden dat ze in de Dorpsstraat moeten graven. Waar? Bij dit hart met sleutels in het plantsoen voor het voormalig raadhuis.

Tijdens de culturele week in 1993 konden Nootdorpers sleutels plakken of lassen op dit beeld gemaakt door dorpsgenoot Kees Balm. Onder het hart ligt een schatkist waarin inwoners van Nootdorp wensen, verhalen en gedichten over de toekomst, de wereld en de natuur hebben opgeborgen. Als Nootdorp 800 jaar bestaat, mag hij pas open. Wat zal de reactie zijn...?

Wie hebben dit kunstwerk gemaakt?

Kunstenaar: Corinne Franzén-Heslenfeld
Materiaal: Brons, baksteen
Adres: Plantsoen voor complex Villa Villagio, Dorpsstraat
Jaartal: 1973

In het plantsoen van Villa Villagio in de Dorpsstraat zit hij op zijn gemak. Hij kijkt naar iedereen die langskomt in de auto, op de fiets of te voet. Flap de hond. Al bewoner van Nootdorp sinds 1973.

Flap heeft ook een vriendinnetje in Nootdorp, het hurkende meisje aan de Sytwinde. Hebben zij ooit samen gespeeld of een ommetje gemaakt? Flap is tenslotte een cocker spaniel, een kindervriend bij uitstek. Zijn baasje is Corinne Franzén-Heslenfeld, tevens de 'moeder' van het gehurkte meisje.

Deze beeldend kunstenaar, afkomstig uit Bussum, heeft misschien wel in beide beelden een familietafereel vastgelegd. Ze stond bekend om haar portretten en figuratieve voorstellingen van mens en dier. De belangrijke kunstprijz Prix de Rome die ze in het begin van het carrière mocht ontvangen gaf al aan dat Franzén-Heslenfeld als een talentvol kunstenaar werd gezien.

Bijna had Franzén-Heslenfeld in 1948 de krooningsmedaille van koningin Juliana gemaakt, ware het niet dat een lid van het comité haar werk niet goed genoeg vond. Anders was dit koninklijke verhaal toch ook een beetje op Flap afgestraald, nietwaar?

Wat voor soort hond is Flap?

Het getemde kalf

Kunstenaar: Donald A.E. Duk
Materiaal: Brons
Adres: Kon. Wilhelminastraat
Jaartal: 1998

Wat een speelsheid straalt er van dit beeld af: een jong meisje met vrolijke staartjes gekleed in een overall houdt de kop van een kalf tussen haar handen. Het onbesuisde en bruisende van het jonge dier komt tot uitdrukking in de houding waarbij hij met twee voorpoten op de grond staat en zijn achterpoten in de lucht schopt. Juist de grootte van zowel het meisje als het kalfje maakt het beeld levensecht. Het beeld werd door de Rabobank ter gelegenheid van de 42^e Jongveedag geschonken aan de organisatie na een initiatief van keurmeester Aad Reijgersberg. Op die dag (de zaterdag in augustus tijdens de Kermisweek) werd jongvee door de keurmeesters bekeken en gekeurd. Het feit dat de Jongveedag jarenlang een traditie in Nootdorp is geweest benadrukt het agrarische karakter van onze gemeente.

De maker is al even bijzonder als het beeld. Zijn naam is Donald A.E. Duk, geboren in Leiden in 1948, vóór het verschijnen van de eerste Donald Duck en opgegroeid in Groningen. Duk studeerde aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Voor deze gemeente heeft hij het monument van Puin (de Puinbal) gemaakt: een oorlogsmonument dat inwoners refereert aan het ontstaan van de duinen van Kijkduin, gemaakt van puin van in de Tweede Wereldoorlog afgebroken huizen. Ook staat werk van hem in Schiedam en Hellevoetsluis.

Hoe heet de dag dat in Nootdorp jonge dieren werden gekeurd?

Kunstenaar: Pim van Moorsel
Materiaal: Brons, beton
Adres: Hof van Delftstraat, Dr. Alphons Diepenbrockstraat
Jaartal: 1971

In het plantsoen aan de Hof van Delftstraat, een zijstraat van de Kerkweg, zien we een krachtig beeld. Het is gemaakt door de Voorburgse kunstenaar Pim van Moorsel (1932) en hier geplaatst in 1971. Het stelt twee atleten voor tijdens een turnoefening. Beiden houden zich vast aan een stang, terwijl hun lichaam een roterende beweging maakt.

De beweging in het beeld is voelbaar: Onze Olympisch kampioen Epke Zonderland is er niets bij... Hoe zou het commentaar van Hans van Zetten bij dit beeld luiden? De man, verantwoordelijk voor het verslag van het mooiste sportmoment van de Olympische spelen van 2012. Wat zou hij zeggen van de houding van de benen? Zou hij puntenaftrek of juist een bonus geven?

Van Moorsel, opgeleid aan de Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag tot industrieel vormgever en beeldhouwer, kreeg les van Albert Termote. Van Termote, pause-lijk onderscheiden ereburger van Voorburg en vermaard kunstenaar met een eigen tentoonstelling in het Haags Gemeente-

museum, staat op het schoolplein van de Sint Jozefbasisschool (Sportparkweg) een beeld van twee lammetjes. Van een andere leerling van Termote, Adriaan Bruggeman, staan twee beelden in Pijnacker: 'De Rups' (Bremlaan) en 'Moeder met Kinderen' (Acaciaaan).

Van 1968-1990 was Van Moorsel docent beeldende vorming aan de Haagse Sociale Academie en de Haagse Hogeschool. Voor het beeld 'Sport en Spel' gebruikte hij brons en beton als materialen, gegoten in de Rijnlantse kunstgieterij te Leiden.

*Hoeveel figuren
zie je?*

Kunstenaar: Frans Coppelmans
Materiaal: Brons, baksteen
Adres: Burg. Schölvinckplein
Jaartal: 1968

Aan het Burgemeester Schölvinckplein, gelegen in de wijk Plan West, vinden we een bronzen beeld van de hand van kunstenaar Frans Coppelmans (1925-1993). Een jong veulen probeert voor het eerst op eigen benen te staan. De kwetsbaarheid is te zien aan de stand van de voorbenen die proberen het lijf op te tillen. De achterbenen, nog zwakjes, moeten de kracht nog vinden het gewicht te dragen. Het hoofd dat balanceert op een lange, tere nek speurt zoekend de omgeving af naar hulp. Uit alles blijkt dat het hier om een beginnend leven gaat. Veulens worden meestal 's nachts geboren. Omdat hun motoriek nog niet geheel ontwikkeld is, kunnen ze nog niet direct staan. Ze proberen

dit binnen het eerste uur nadat ze zijn geboren. De keuze voor het onderwerp herinnert aan de talloze draverijen die in Nootdorp zijn georganiseerd op de plek waar nu winkelcentrum Parade ligt. Oud-burgemeester H.C.A.M. Schölvinck, onthulde het beeld op 12 juli 1969 nadat hij eerst op het plein een straatnaambord met zijn eigen naam had onthuld.

*Heeft een paard
poten of benen?*

Kunstenaar: Jannes Limperg
Materiaal: Brons, graniet
Adres: Kon. Julianastraat,
 Pr. Beatrixstraat
Jaartal: 1980

Eigenlijk kan het niemand zijn ontgaan. Het lieve, kleine geitje op de kruising tussen de Prinses Beatrixstraat en de Koningin Julianastraat vlakbij winkelcentrum Parade. Het staat boven op een heuveltje alsof het zo kan wegspringen. Onder zijn hoefjes zien we walnoten en de tekst 'Noot' en 'Geit'. Wie heeft dit vrolijke diertje gecreëerd? Wat is zijn verhaal?

Het Nootdorpse geitje is gemaakt door de Amsterdamse kunstenaar Jannes Limperg. Geboren in 1942 en nog steeds actief beeldhouwer, graficus en tekenaar. Limperg volgde een opleiding tot tekenleraar en deed daarna de Rijksacademie van Beeldende Kunsten. Leuk detail is dat Jannes Limperg in 1995 een bronzen borstbeeld van zijn grootvader, professor doctor Theodoor Limperg jr., heeft gemaakt dat in de portretgalerij van het Universiteitsmuseum in Amsterdam is opgenomen. Grootvader Limperg was de grondlegger van de Nederlandse bedrijfs-economie en consultancy. Ander werk van Jannes Limperg vinden we onder andere

in de collectie van het Joods Historisch Museum in Amsterdam en in Deventer.

Over het beeld vertelt de kunstenaar: “Het geitje is gemaakt naar aanleiding van een tentoonstelling van de lokale geitenfokvereniging. Inwoners konden beelden van diverse kunstenaars bekijken en stemmen welke ze in het dorp wilden zien. Nootdorpse kinderen hebben het geitje uitgekozen. Dat vond ik erg leuk, voor hen had ik het ook bedoeld. Het tentoongestelde beeld was een verkleinde versie van het beeld dat er nu staat. De woorden ‘noot’ en ‘geit’ zijn bedoeld als woordgrapje. Noot komt van Nootdorp en de inspiratie voor walnoot vond ik op vakantie.” Maar terug naar ons geitje.. van de kunstenaar mogen kinderen er gerust op klimmen!

Wat stellen de rondjes onder de hoefjes van het geitje voor?

Kunstenaar: Jan Snoeck
Materiaal: Keramiek, graniet
Adres: Paradeplein
Jaartal: 2005

Op het drukbezochte Paradeplein staat een heel bekend beeld. U heeft er vast een naam voor bedacht. Sinds 2005 bewoont hij deze plek.

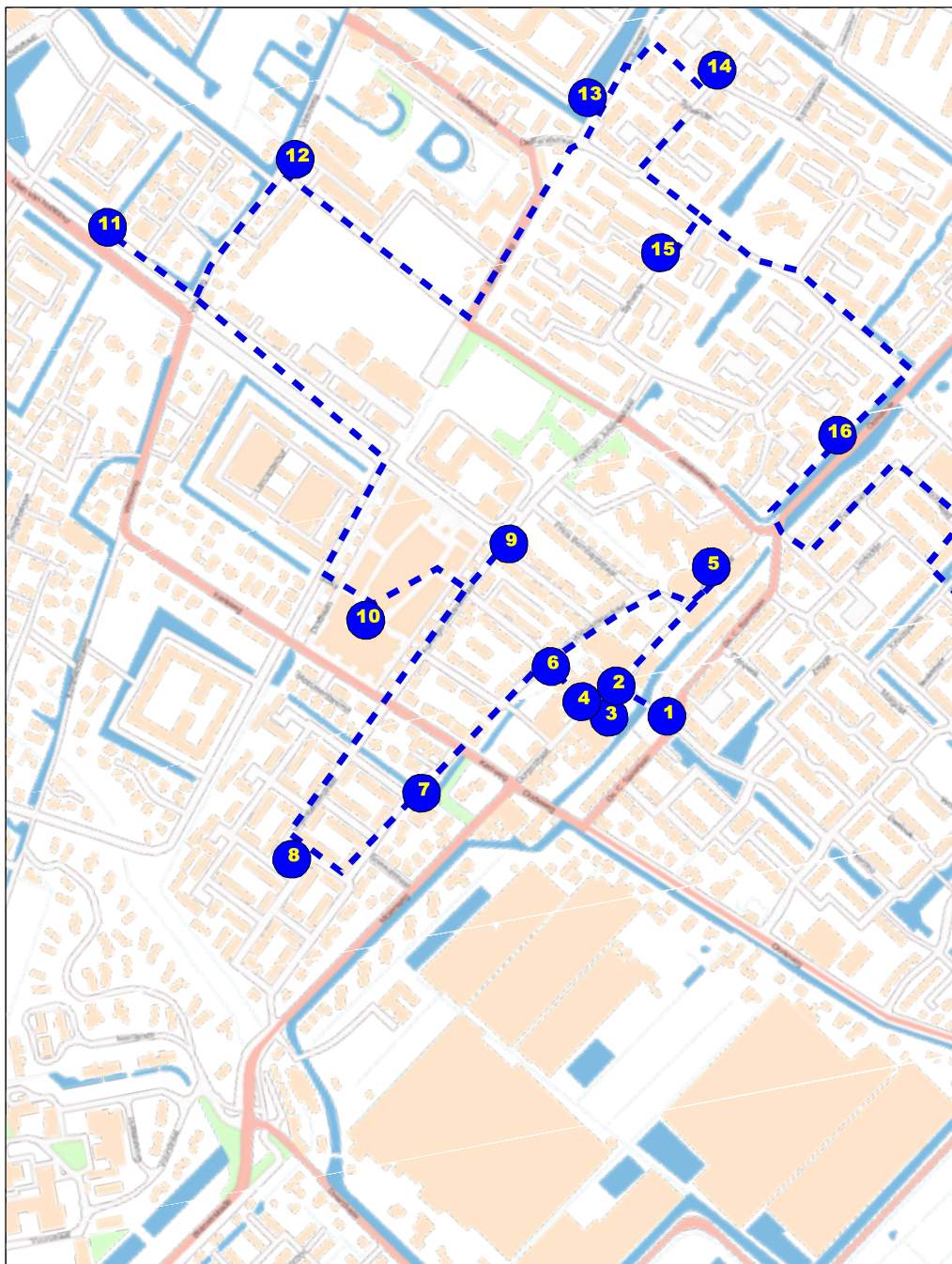
De kleuren van het beeld Remus zijn typerend voor de werkwijze van kunstenaar Jan Snoeck. De speelse vorm van het beeld en de primaire kleuren geel, rood en blauw fleuren het plein op en hebben een magische aantrekkingskracht op de kleinste inwoners van Nootdorp. Leuk detail: Remus is ook in diverse kleuren te vinden als zeefdruk op papier.

Dat we werk van een bekend kunstenaar in ons dorp hebben, blijkt wel uit het feit dat musea als het Haags Gemeentemuseum, het Stedelijk Museum in Amsterdam, het Museum Boymans van Beuningen in Rotterdam en het Haarlemse Frans Hals Museum, kunst van Snoeck in hun collectie hebben.

De in 1927 geboren kunstenaar heeft na zijn opleiding aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag in de zestiger jaren een voorliefde ontwikkeld voor het werken met klei. Remus is gemaakt van keramiek en staat op een sokkel van graniet. Zowel van vader Jan als van zijn zoon Ossip staan diverse (buiten)kunstwerken in onze regio waarbij een duidelijke link te zien is tussen beiden in kleur en materiaalgebruik.

*Hoe noem je de
kleuren geel, rood
en blauw?*

Nootdorp

De Slangendrager

Kunstenaar: Marcel Smink
Materiaal: Brons, bladgoud, beton
Adres: Laan van Nootdorp
Jaartal: 2011

“Jeetje dat beeld staat nu al scheef.. “, is een veelgemaakte opmerking als voorbijgangers het nieuwste beeld van Nootdorp zien: de Slangendrager. Sinds de officiële opening in 2011 door kinderen van de Sint Jozefbasis-school staat het blauwe beeld aan de Laan van Nootdorp. Het blauw (verwijzing naar het blauwe gesteente lapis lazuli) maakt samen met de twee gouden slangen het gemeentewapen compleet. Wellicht gebruikte men deze kleur omdat men in de tijd dat wapenschilden werden ontworpen (17^e eeuw) in de schilderkunst ultramarijn werd gebruikt, de vermalen vorm van lapis lazuli?

Kunstenaar Marcel Smink vertaalde de ingrediënten van het wapen en de oorsprong van Nootdorp naar het zes meter hoge blauwe beeld van beton, brons en bladgoud. Het scheef staan van het beeld is bewust en een verwijzing naar de slappe veengrond waarop Nootdorp is gebouwd. Door het gebruik van rechte lijnen van de sokkel wordt deze verzakking benadrukt. De lokatie op de Laan van Nootdorp, toegangsweg vanuit Den Haag en grens met Ypenburg, is een verwijzing naar het gebruik van mijlpalen zoals we die kennen uit de

Romeinse tijd. Net als in die tijd staat ook op dit beeld een Latijnse tekst: Slangendrager (anguifer) en Vici Agrarii (dorp van de landbouwers) oftewel Nootdorp. Hieraan heeft het beeld ook zijn naam te danken.

Maar waarom heeft het beeld tweemaal billen en geen gezicht, wordt eveneens vaak opgemerkt? Smink heeft er bewust voor gekozen om aan twee zijden eenzelfde voorstelling te maken om weggebruikers niet af te leiden van het verkeer. Het beeld gaat zogezegd 'met het verkeer mee'.

De Slangendrager komen we ook tegen als teken in de dierenriemgordel tussen Schorpioen en Boogschutter. Hij is de bewaker van de levensenergie en kent het geheim van het leven. Dat belooft nog wat voor de inwoners van Nootdorp....

*Welk dier staat
in het wapen
van Nootdorp?*

Kunstenaar: Onbekend
Materiaal: Kalksteen
Adres: Veenweg 32-34
Jaartal: 1906

Het Jozefhuis heeft als gemeentelijk monument gedurende de jaren vele functies gehad. Het was onder meer klooster, schoolgebouw, onderdak voor de lokale toneelvereniging en scouting en welzijnscentrum. Op de gevel zien we een kalkstenen beeld van Sint Jozef. De zorgzame vader uit de bijbel, patroonheilige van de timmerlieden en arbeiders. De maker is helaas onbekend. Het jaartal echter niet: 1906.

Op 6 augustus van dat jaar wordt het gebouw door deken Mosmans ingewijd als gesticht (bejaardenhuis) en katholieke school. Op initiatief van pastoor W.J. van Hooff komt de parochie tot overeenstemming met de "Congregatie van de Arme zusters van het Goddelijke Kind" uit Amsterdam. De rijke Amsterdammer Casper Ploner, getrouwd met de Nootdorpse Betje Mooijman, bemiddelt in het contact. De zusters zeggen hun medewerking toe en het 'Sint Josephgesticht' wordt gebouwd op de grond van de oude en afgebroken, katholieke kerk. Een kleuterschool, basis- en huishoudschool voor meisjes en een bejaardentehuis worden in de loop der jaren in het pand gevestigd. Ook de zusters zelf wonen hier. Omdat school en woning onderling verbonden zijn en ze zelf een moestuin hebben, leven de zusters erg op zichzelf. Vanaf 1912 worden school en bejaardenhuis uitgebreid en een jaar later worden ook jongens tot de school toegelaten. Nadat Woonzorgcentrum Veenhage wordt gebouwd en

in 1975 in gebruik genomen krijgt het Jozefgesticht een sociaal-culturele functie onder de naam Het Jozefhuis.

De stijl waarin het beeld is gemaakt noemen we neogotiek (teruggrijpend op de Middeleeuwen) en is dezelfde als van de naastgelegen Bartholomeus kerk. De stenen ondergrond waarop het heiligenbeeld geplaatst is, noemen we een console. Boven het beeld zien we een gebeeldhouwd afdakje, dat genoemd wordt naar de baldakijn waaronder een priester loopt tijdens een processie. Let eens op de plooiën van zijn gewaad. Het lijkt net alsof ze golven.

*Hoe heet een
gebeeldhouwd
afdakje?*

Kunstenaar: Germa Huijbers en Carolina Agelink
Materiaal: Metaal, hout
Adres: Water Zonnehof
Jaartal: 2014

Dit kunstwerk is tot stand gekomen als uiteindelijk resultaat van een aantal activiteiten georganiseerd tussen 2012 en 2014 voor bewoners van de Zonnehof en de aangrenzende wijk Vrouwtjeslant. Het Arnhemse kunstenaarsduo Germa Huijbers en Carolina Agelink heeft gedurende deze periode met Nootdorpse verenigingen samengewerkt met als doel de saamhorigheid binnen Nootdorp te vergroten. Van oudsher was Nootdorp een hechte gemeenschap, maar door forse aanwas van nieuwe bewoners was men op zoek naar een nieuwe onderlinge verbinding tussen oude bewoners en nieuwkomers.

De activiteiten vonden op en rond het water van de Zonnehof plaats en bestonden onder meer uit een filmavond over oud-Nootdorp, natuur- en kunstlessen voor basisscholieren, zaaien van veldbloemen en planten van knotwilgen en een vlottentocht. Op basis van de verkregen informatie van de bewoners ontwierp het duo dit kunstwerk dat bestaat uit een scheidsrechtersstoel, luidsprekerpaal en tribunebanken. "Het water scheidt de bewoners, maar verbindt

hen ook. De objecten in het water zijn overblijfselen van de activiteiten die we een jaar lang met bewoners hebben ondernomen. Ze staan daar in de hoop dat bewoners er in de toekomst gebruik van maken om samen op kleine of grote schaal een evenement te organiseren. De scheidsrechtersstoel duidt op een wedstrijdelement, de tribunes op een plek waar publiek plaats kan nemen en de (niet aangesloten) toeterpaal doet de suggestie dat iets wordt aangekondigd", aldus de kunstenaars. "Bewoners zijn heel hulpvaardig geweest bij het verzorgen van activiteiten. Zonder dat iets gevraagd werd boden zij hun hulp aan. Dat gaf een heel positief gevoel. Uiteindelijk zijn bewoners uit de twee wijken op verschillende manieren met elkaar in contact gekomen en hebben wij door dit project hopelijk een voedingsbodempot geplagd voor de toekomst wat je met deze lokatie kan doen."

*Welke kleur heeft
het kunstwerk
in het water?*

Nest met vogels

Kunstenaar: Sybilla Krosch
Materiaal: Brons, baksteen
Adres: Plein Sytwinde
Jaartal: 1974

Een bronzen beeld dat duidt op de aankomende lente: een nest met jonge vogels met opengesperde bek aan de Hazelaarhof/Lijsterbeslaan. Is moeder uitgevlogen om wormen te zoeken voor haar kroost? Zal ze slagen deze te vinden? Zelf zullen ze nog geen voedsel kunnen vinden. Ze zien er nog zo kwetsbaar uit.

In het werk van de van oorsprong Duitse kunstenaar Sybilla Krosch, komen voornamelijk dieren en mensen voor. Na de oorlog kwam ze naar Nederland en volgde ze de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten. Vervolgens groeide ze uit tot succesvol beeldhouwster met als hoogtepunt de onthulling van het beeld van staatsman Willem Drees sr. in het Ministerie van Algemene Zaken door

koningin Juliana in aanwezigheid van premier Ruud Lubbers in 1985. In de omgeving van Nootdorp zijn nog meer beelden te vinden van Krosch, zoals een plaquette van een trekschuit vlakbij het sluisje in Leidschendam, katten en een visser in Den Haag en spelende kinderen in Maassluis. In Vlaardingen vinden we twee kangoeroes met in de buidel een doorkruipgat voor kinderen als mede een stadsomroeper die vroeger nieuws verkondigde zoals onze hedendaagse nieuwslezer.

*Hoeveel vogels
tel je?*

Hurkend meisje

Kunstenaar: Corinne Franzén-Heslenfeld
Materiaal: Brons, beton
Adres: Sytwinde, Lindenhof
Jaartal: 1973

Een hurkend meisje. Hoe oud zou ze zijn? Een jaar of tien? Heel geconcentreerd zit ze daar. Op haar hurken met de voeten netjes naast elkaar. Ze straalt rust uit zoals ze daar bezig is met dat wat ze vasthoudt. Zou ze al kramp in haar kuiten hebben?

De kunstenaar, Cornelia Catharina Johanna Maria ofwel Corinne Franzén-Heslenfeld, heeft vaker vrouwfiguren als onderwerp gekozen. Zo heeft ze voor de gemeente Noordwijk een oorlogsmonument ontworpen waarmee we een opvallende overeenkomst zien. Een vrouw buigt op eenzelfde wijze voorover als ons meisje aan de Sytwinde. Ook dit beeld is op een hoog voetstuk geplaatst. De houding van de vrouw zou het offer verbeelden dat oorlogsslachtoffers hebben moeten brengen in de Tweede Wereldoorlog. Dichterbij huis staat in het Haagse park Marlot een ander treffend beeld van de hand van deze kunstenaar. Het kan zo zijn weggelopen uit een sprookje: een klein meisje heft haar gezichtje op naar de kop van een rendier die zijn kop naar haar toebuigt zodat zij het een kusje op zijn snuit kan geven. En dat is ook zo, want dit is Gerda, het meisje

dat Hans Christian Andersen beschreef in zijn sprookje De Sneeuwkonigin.

Corinne Franzén-Heslenfeld, geboren in 1903 in Bussum en gestorven op 86 jarige leeftijd in Den Haag, studeerde aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Als beginnend kunstenaar kreeg zij de belangrijke aanmoedigingsprijs Prix de Rome. Door haar huwelijk met de Deen Henning Franzén kreeg ze haar bijzondere dubbele achternaam. En over naam gesproken.... Hoe zou ons meisje aan de Sytwinde heten?

Van welk materiaal is het meisje gemaakt?

Kunstenaar: Ineke van Dijk
Materiaal: Brons, beton
Adres: Olmendreef
Jaartal: 1983

Dit beeld gaat over een bekend gedicht uit de 13e eeuw van de vier Heemskinderen. Het bronzen beeld, gemaakt door Ineke van Dijk uit Stompwijk, laat drie kinderen zien die op de rug zitten van een paard. De vier zonen Ritsaert, Writsaert, Adelaert en Reinout krijgen van hun vader volgens traditie een paard. Hun vader is ridder Heems van Ardennen, leenheer van Karel de Grote. Van het viertal is Reinout zo sterk, dat hij het paard per ongeluk doodt. Ook het tweede paard doodt hij met zijn benen.

Hierop krijgt Reinout de uitdaging het meest wilde paard te temmen. Dit paard is het ros Beiaard dat nadat Reinout hem heeft getemd, hem altijd blindelings gehoorzaamt. Helaas als Reinout de zoon van Karel doodt, worden ze op tragische wijze van elkaar gescheiden omdat Karel de Grote als straf opdracht geeft het onoverwinnelijke dier te laten verdrinken. Reinout kan dat niet aanzien en wendt zijn blik af. Het ros Beiaard denkt dat zijn baas niet meer om hem geeft en zich laat daarop verdrinken... In de Maasvallei wordt nog steeds aandacht besteed aan dit verhaal. In Dendermonde (België) worden bijvoorbeeld om de tien jaar vier broers op een groot paard rondgedragen door de stad.

Als we het beeld bekijken, komt direct de vraag op waar het vierde van de Heemskinderen is gebleven? Ineke van Dijk antwoordt

lakoniek: “Dan is er vast één afgevallen!” Het hobbelpaard dat de kunstenares in haar jeugd had, vormde de inspiratie voor de rolletjes in plaats van hoeven. Het origineel van de Heemskinderen is bij de kunstenares thuis. De connectie tussen Van Dijk en Nootdorp is duidelijk: er woonden destijds diverse familieleden van haar in het dorp. Onder wie neef Jan Kwaaitaal, de voormalig eigenaar van de manege aan de Oudeweg. “Een paardenman”, zo typeert Ineke hem, “een leuke connectie met het ros Beiaard.”

Over hoeveel kinderen gaat het verhaal?

Twee kalfjes

Kunstenaar: J. Kuijper
Materiaal: Keramiek, graniet
Adres: Kievitsbloem
Jaartal: 1998

Midden op een grasveld liggen ze te herkauwen: twee kalfjes. Net zoals we ze in de weilanden rondom Nootdorp tegenkomen. Het lijkt wel of het zonnetje automatisch doorbreekt, want dat hoort bijna bij zo'n ontspannen tafereel. Een van de kalveren komt overeind. Zijn houding doet voorkomen alsof hij wil gaan rennen. Zijn staart zwiept heen en weer. Net als in de andere beelden op deze

kunstroute waar dieren in voorkomen, komt ook in dit beeld het agrarische karakter van ons dorp tot uiting. Sinds het ontstaan van Nootdorp vormden landbouw en veeteelt de basis voor het bestaan van de inwoners.

Mocht u deze route met kinderen lopen dan zijn zij van harte uitgenodigd om de kalfjes even te aaien of tegen ze aan te zitten. Het beeld is gemaakt door J. Kuijper en geplaatst in 1998. De ronde ondergrond is van graniet. Het beeld is van keramiek; dat wil zeggen dat het is gemaakt van klei en daarna gebakken en geglaazuurd. Het kleurgebruik van het beeld doet denken aan Delfts blauw, bekend uit onze buurgemeente.

*Hoe noem je de
kleuren die
je ziet?*

Cipres op rots

Kunstenaar: Tine van de Weyer
Materiaal: Brons, maansteen
Adres: Oudeweg 61
Jaartal: 2008

Een begraafplaats is misschien niet de meest voor de hand liggende plek om naar kunst te kijken. Toch staan op de Sint Janshof aan de Oudeweg 61 twee beelden die zeker het bekijken waard zijn. Het eerste is Cipres op rots bij de entree. De opdracht aan Tine van de Weyer luidde: "Maak een beeld voor het entreegebied dat recht doet aan de betekenis van deze plek waar mensen afscheid nemen."

De begraafplaats was nog niet aangelegd toen de kunstenares met het beeld begon. De kunstenares moest zich inbeelden hoe de omgeving eruit zou gaan zien. Van de Weyer wilde een ingetogen en toch krachtig beeld maken. Een beeld dat terughoudend is in expressie maar tegelijkertijd een teken van troost is. De rots staat symbool voor de aarde met daarop de boom als teken van leven. De wortels hechten zich als aders aan de aarde en zijn met die aarde verbonden. De cipres op de rots is een teken van onverzettelijkheid: het leven dat kan aarden op de meest harde ondergrond. Het leven dat ondanks alles doorgaat, dat zijn weg zoekt zelfs in de meest moeilijke omstandigheden.

De vorm van de Italiaanse cipres inspireerde de kunstenares. Aanvankelijk wilde Van de Weyer takjes van de cipres verwerken. Het beeld werd echter te liefelijk voor de omgeving. Het moest robuuster. Vervolgens drapeerde ze lappen stof (met was) om het beeld tot het de juiste vorm kreeg

en is het beeld in brons gegoten. De rots is maansteen, ruw en ongepolijst. "Het is mijn bedoeling dat het beeld kracht uitstraalt. Vertrouwen in het leven. Het moet laten zien dat het leven sterk is, altijd door wil gaan, dat het de dood kan trotseren", aldus Van de Weyer.

Wat voor soort steen is de rots waar de boom op staat?

Herdenkingsteken voor overleden kinderen

Kunstenaar: Tine van de Weyer
 Materiaal: Brons, koper, geanodiseerd aluminium, beton
 Adres: Oudeweg 61
 Jaartal: 2014

Het tweede beeld op de Sint Janshof, eveneens van kunstenaar Tine de Weyer, is opgedragen aan alle overleden kinderen die zijn begraven of bijgezet op de begraafplaats. Het kunstwerk is een afgeleide van de Cipres op rots bij de entree. De verbindende factor is de cipres, de boom waardoor de kunstenaar op vakantie in Italië werd geïnspireerd. Omdat Tine van de Weyer al eerder een beeld voor de Sint Janshof had gemaakt werd zij bena-

derd om een herdenkingsteken speciaal voor overleden kinderen te creëren.

Op de onderste schijf van dit beeld staan vijf kleine bronzen cipressen waarop de bovenste aluminium schijf rust. Deze zilverkleurige schijf is opengewerkt volgens een fijnmazig patroon dat geïnspireerd is op takjes van een cipres. Als zonlicht door de bovenste schijf op de eveneens cirkelvormige ondergrond valt, verschijnt een kantachtig patroon. Het tere kant staat symbool voor de kwetsbaarheid van het jonge leven. De ronde vorm van het kunstwerk staat voor kracht, aangezien geen vorm sterker is dan een cirkelvorm. Kwetsbaarheid en kracht vormen de basis voor dit herdenkingsteken.

*Hoe heten de
 boompjes die
 je ziet bij dit
 kunstwerk?*

KIDS pagina

Dit boekje gaat over kunst. Maar wat is kunst eigenlijk? Je denkt al snel aan schilderen, maar beelden, gebouwen of fotografie, dans en gedichten zijn ook kunst. In dit boekje gaan we in op de beelden die in Nootdorp staan. Wie weet, ben je wel een keer langs een van de beelden die in dit boekje staan gewandeld of gefietst. Of wel elke dag. Als dat zo is, heb je toen ook écht gekeken hoe het beeld eruit ziet of van welk materiaal het is gemaakt? Heb je jezelf wel eens afgevraagd waarom het beeld juist in Nootdorp staat? En of je het wel of niet mooi vindt?

In dit boekje proberen we aan je uit te leggen wat het verhaal achter de beelden is die je misschien wel elke dag dichtbij huis ziet. Maar we vinden het ook leuk als je gaat onderzoeken wat jij zelf van kunst vindt. Misschien is het een idee om het beeld goed te bekijken voordat je het verhaal leest. Vraag je eens af wat het beeld voorstelt of wat de titel zou kunnen zijn. Welk verhaal komt er in je op als je naar het beeld kijkt? Is het een heel erg oud beeld of juist niet? En waar zie je dat dan aan? Lees daarna pas het verhaal. Wie weet, kijk je de volgende keer als je langs een beeld dichtbij huis loopt op een heel andere manier tegen het beeld aan dan eerst.

Onder aan elk verhaal staat een speciale 'kids vraag'. Als je de tekst goed gelezen hebt of goed hebt geluisterd dan kan je die daarna eenvoudig beantwoorden. De vragen gaan over beeld 1 t/m beeld 17.

Als je alle vragen hebt beantwoord kan je deze opgave maken:

laatste letter van kidsvraag 6 + 3^e letter van kidsvraag 2 + laatste letter van kidsvraag 15 + laatste letter van kidsvraag 13 + tweede letter van kidsvraag 9 + tweede letter van kidsvraag 12 + laatste letter van kidsvraag 11 + 1^e letter van kidsvraag 14.

Veel plezier op deze ontdekkingsstocht in jouw eigen buurt!

Werkgroep Cultuur, gezellig en zorgzaam

December 2015

Wijkgericht Werken

gemeente Pijnacker-Nootdorp

Overzicht kunstwerken

Cipres op rots

Tine van de Weyer
Oudeweg 61
Brons, marmer

2008

De Slangendrager

Marcel Smink
Laan van Nootdorp
Brons, bladgoud,
beton

2011

Flap

Corinne Franzén-Heslenfeld
Plantsoen complex
Villa Villagio,
Dorpsstraat
nabij Oosteinde
Brons, baksteen

1973

Geit

Jannes Limperg
Hoek Prinses
Beatrixstraat,
Kon. Julianastraat
Brons, graniet

1980

Hart met sleutels inwoners Nootdorp

Plantsoen voor
voormalig raadhuis,
Dorpsstraat nr 45
IJzer, metaal, natuursteen

1993

Heemskinderen

Ineke van Dijk
Olmendreef,
hoek Moerbeihof
Brons, beton

1983

Herdenkingsteken voor overleden kinderen in Nootdorp

Tine van de Weyer
Oudeweg 61
Brons, koper, beton,
geanodiseerd aluminium

2014

Herdenkingsbeeld

Niet bekend
Rechterzijgevel
voormalig raadhuis,
Dorpsstraat nr 45
Zandsteen, baksteen

1948

Het getemde kalf

Donald A.E. Duk
Plantsoen
Wilhelminastraat,
Burg. Jhr. Hesselt v. Dinterstraat
Brons

1998

Hurkend meisje

Corinne Franzén-Heslenfeld
Plantsoen Sytwinde,
hoek Lindenhof
Brons, beton

1973

Kus de Kikker

Carolina Agelink,
Germa Huijbers
Zonnehof in het water
Metaal

2014

Liggend veulen

Frans Coppelmans
Plantsoen Burg,
Scholvincplein
Brons, baksteen

1968

Monument

Arcen en Velden
Niet vermeld
Raadhuispad,
zijde Dorpsstraat
Keramik, baksteen

1946

Nest met vogels

Sybilla Krosch
Plein Sytwinde,
Hazelaarhof, Lijsterbeslaan
Brons, baksteen

1974

Remus

Jan Snoeck
Paradeplein
Keramik, graniet

2005

Sport en Spel

Pim van Moorsel
Hoek Hof v. Delftstraat,
Dr. Alph. Diepenbrockstr.
Brons, beton

1971

St. Jozefbeeld

Niet bekend
Veenweg, hoek
Meester Overtoompad
Kalksteen

1906

Twee kalfjes

J. Kuijper
Plantsoen
Kievitsbloem
Keramik

1998

Twee ooievaars in een ei

Ineke van Dijk
Raadhuispad zijde
Ds.C. Spoorlaan, hoek Waterlelie
Brons

Colofon

Het Kunstrouteboekje Nootdorp is een initiatief van de werkgroep Cultuur, gezellig en zorgzaam in het kader van Wijkgericht werken en uitgegeven in samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Het Kunstrouteboekje Nootdorp wordt door de werkgroep aangeboden aan inwoners van Nootdorp.

Teksten	Jessica Davilar
Foto's	Jessica Davilar
Plattegrond	Gemeente Pijnacker-Nootdorp (Martin Vleut)
Vormgeving	Drukkerij Van de Sande, Nootdorp
Met dank aan	Leen Sinteur (wijkmanager) Ron Labordus
Drukkerij	Drukkerij Van de Sande, Nootdorp
Oplage	7200 exemplaren
Datum	december 2015

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Antwoorden KIDSVRAGEN

Dit zijn de antwoorden op de vragen. De nummers gaan per beeld. Dus 1= beeld 1, 2= beeld 2....enz.

1. De kinderen mochten op het beeld spelen
2. Koe
3. Lauwerkrans
4. Inwoners van Nootdorp
5. Cocker spaniel
6. Jongveedag
7. Twee
8. Benen
9. Walnoten
10. Primaire kleuren
11. Slang
12. Baldakijn
13. Geel
14. Drie
15. Brons
16. Vier
17. Delfts blauw
18. Maansteen
19. Cipres

KUNST

Nootdorp

ROUTE

